

Daniela Șontică este poetă, jurnalistă și eseistă, membră (din 2017) a filialei Brașov a Uniunii Scriitorilor din România. Este licențiată a Facultății de Filosofie și Jurnalism a Universității „Spiru Haret” din București, absolventă a cursurilor de grafică-pictură ale Școlii Populare de Artă din Buzău și a Școlii de secretariat artistic de redacție a Fundației Athenaeum București. A fost redactor sau secretar general de redacție în cadrul mai multor publicații, între care *Privirea* și *Jurnalul Național*; în prezent, este redactor la *Ziarul Lumina* și realizatoare de emisiuni la Radio TRINITAS. A inițiat și coordonează suplimentul lunar *Lumina literară și artistică* al *Ziarului Lumina*. Este prezentă în antologii și în lucrări dedicate jurnalismului românesc. Ca poetă, a debutat cu versuri în *Convorbiri literare*, în noiembrie 1989. A debutat editorial cu volumul de versuri *Arlechini într-o pădure sălbatică* (Vinea, București, 1995). A publicat poeme și proză literară în *Viața românească*, *Tomis*, *Ateneu*, *România literară*, *Arca*, *Lucașfărul*, *Revista Culturală Leviathan*, *Libris*, *Lucașfărul de dimineață*, *Tiuki*, *Bucureștiul literar și artistic*, *Cafeneaua literară*, *Lumina literară și artistică*, *Caiete Silvane*, *Vatra*, *Convorbiri literare* etc.

Publicistică: *Însemnări din pridvor* (2013, Editura Trinitas);
Poezie: *Arlechini într-o pădure sălbatică* (1995, Editura Vinea);
Uitați-vă prin mine (2007, Editura Brumar); *Iubita cu nume de profet* (2014, Editura Tracus Arte); *Privilèges de femme de lune* (2015, Editura Vinea).

Premii și distincții: Premiul special la Concursul național de creație literară „Vasile Voiculescu” (1993); Premiul I la Concursul național „Ion Vinea”, constând în publicarea volumului de debut la Editura Vinea, în 1995; Premiul pentru poezie al revistei *Lucașfărul* pentru anul 2006; Premiul pentru poezie al *Colocviilor „George Coșbuc”* pentru volumul *Iubita cu nume de profet*, în 2014; Diploma omagială „Sfântul Ioan Gură de Aur” (2015) și Diploma cu medalie „Justinian Patriarhul” (2017) pentru promovarea culturii creștine, ambele din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

COLECȚIA MEDIA CHRISTIANA | SERIA RADIO TRINITAS

Daniela Șontică

OAMENII UNIRII

Editura TRINITAS a Patriarhiei Române
București – 2018

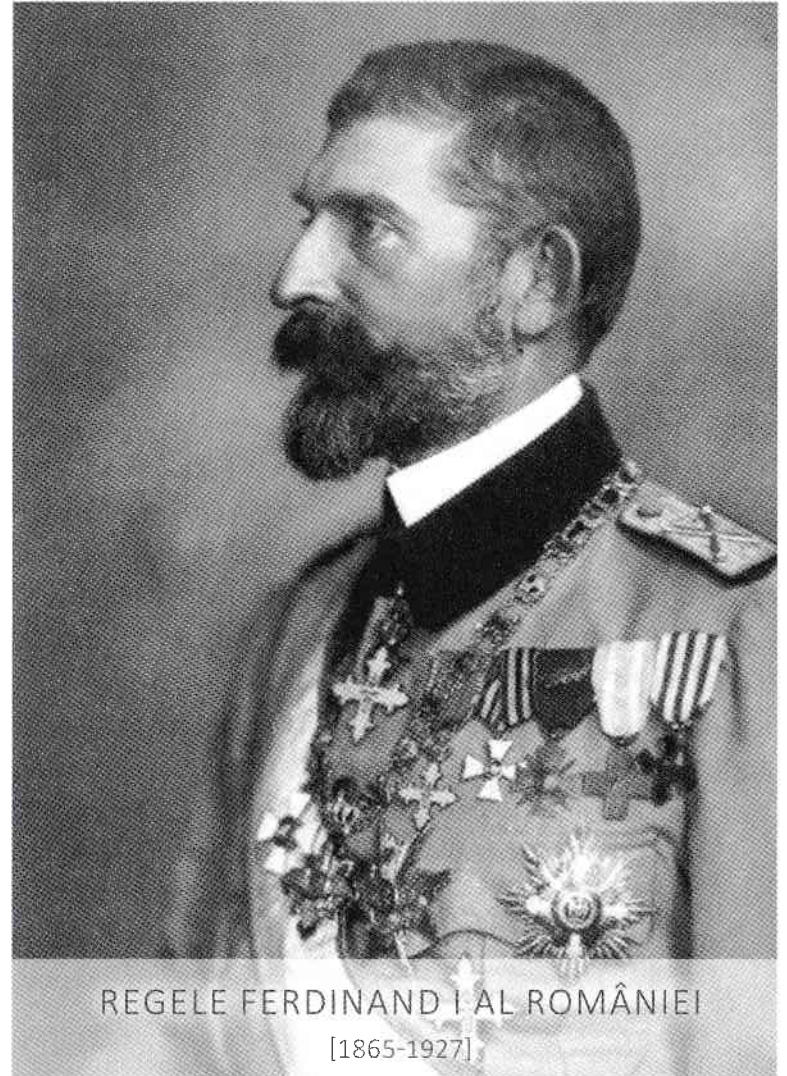
CUPRINS

<i>Prefață</i>	
Valeriu Râpeanu	5
<i>Cuvântul autoarei</i>	11
Regele Ferdinand – Întregitorul României	15
Regina Maria și „visul de aur al României”	33
Ionel Brătianu și „dreptul la unire al poporului român”	47
Take Ionescu, oratorul desăvârșit și politica „instinctului național”	67
Iuliu Maniu, în lupta pentru Unire	75
Vasile Goldiș: „Visul de 1000 de ani s-a împlinit”	85
Alexandru Marghiloman, un om politic „sacrificat”	95
Alexandru Vaida Voevod, primul premier al României Mari	103
În casa lui Ștefan Cicio Pop s-a hotărât convocarea Marii Adunări Naționale	109
Gheorghe Pop de Băsești la „strălucitul praznic național”	115
Vasile Lucaciu, apărător al drepturilor românilor	121
Mihai Popovici – om politic unionist închis la Sighet	129
Caius Brediceanu, notar în Sala Unirii	135
Aurel Lazăr și Declarația de independență față de Austro-Ungaria	139
Nicolae Filipescu „nu vorbea despre Ardeal fără să plângă”	145

Nicolae Titulescu: „Ne trebuie Ardealul!”	151
Ion G. Duca, „un aristocrat politic”	157
Miron Cristea, „duhovnicul așteptărilor de mărire ale națiunii”	165
Episcopul Iuliu Hossu: „Acesta-i ceasul Dreptății!”	173
Episcopul Ioan Papp: „Ne-a răsărit și nouă soarele dreptății”	179
Mitropolitul Nicolae Bălan și cauza românismului	185
Episcopul Demetriu Radu, copreședinte al Marii Adunări Naționale	191
Roman Ciorogariu, însemnări despre Unire	195
Aurel Cosma, primul prefect român al Timișului din România Mare	201
Aurel Vlad și-a ipotecat moșia pentru împlinirea idealului	207
Ion Flueraș, un socialist pentru Unire	211
Iosif Jumanca și dreptatea socială	215
Enea Grapini, un fruntaș democrat dedicat Unirii	219
Tiron Albani despre sentimentul victoriei	223
Alexandru Averescu, eroul ajuns „Mesia al țăranilor”	229
Eremia Grigorescu: „Din sângele vostru [...], o Țară Românească a tuturor românilor”	237
Constantin Prezan, modestia înaltei autorități militare	243
Ecaterina Teodoroiu: „Glonțul pe care scrie glorie”	249
Măriuca, eroina de 12 ani	255
Generalul Henri Mathias Berthelot, solidaritate franco-română	259
Contele de Saint-Aulaire: „Poporul român este un adevărat gentleman colectiv”	267
Discursul mobilizator al lui Nicolae Iorga din 14 decembrie 1916	275
Gheorghe I. Brătianu a trăit și a murit pentru România Mare	281

Octavian Goga – în slujba Unirii, cu arma și cuvântul	289
Silviu Dragomir și „Sărbătoarea de la Bălgrad”	295
Ioan Lupaș, istoric și cleric în lupta pentru Unire	301
Valeriu Braniște – închisoare pentru articole unioniste	305
Alexandru Lapedatu și ogorul pregătit pentru Unire	311
Constantin Angelescu, reformatorul învățământului după 1918	317
Iuliu Moldovan, un sistem sanitar modern pentru Transilvania	323
Simion Mândrescu: „Și noi am pus o piatră la temelie României Mari”	327
Emil Hațieganu, unionist întemnițat de comuniști	333
Teodor Păcățian, în temniță pentru <i>Cartea de aur</i>	337
Zenovie Pâclișanu, datoria până la capăt	341
Protopopul Iosif Blaga, din nucleul unionist brașovean	345
Romulus Boilă, în slujba educării țăranilor	349
Amos Frâncu, apărătorul memorandiștilor și al moșilor	353
Gurie Grosu, primul mitropolit român în Basarabia după 1918	359
Pantelimon Halippa a văzut Unirea de trei ori	363
Elena Alistar, singura femeie din galeria oamenilor Unirii	371
Vasile Stroescu, boierul unionist și filantrop	377
Ion Pelivan: „A sunat ceasul și pentru moldoveni”	383
Ion Inculeț, fler politic pentru Basarabia	389
Onisifor Ghibu: „Am crezut în puterea și în destinul neamului meu”	397
Iancu Flondor, un bucovinean integru pentru România Mare	403
Dionisie Bejan, preot unionist din Bucovina	413
Lucian Blaga, „temeiurile unui alt Timp”	417

D.D. Roșca și amintirea sa despre Unire	423
Traian Lalescu și problema etnografică a Banatului	427
Emil Isac: „În noaptea de 30 noiembrie, în Alba Iulia n-a dormit nimeni”	431
Ion Clopoșel și frământările lui 1918	435
Samoilă Mârza, fotografii Unirii	441

REGELE FERDINAND I AL ROMÂNIEI

[1865-1927]

Regele Ferdinand – Întregitorul României

Unirea tuturor românilor într-un singur stat național în 1918 s-a petrecut în timpul domniei Regelui Ferdinand (1914-1927), numit pentru aceasta Întregitorul.

Născut la Sigmaringen, în 1865, Ferdinand provenea dintr-o familie cu tradiție dinastică, fiind cel de-al doilea fiu al principelui Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen, fratele mai mare al regelui Carol I, și al principesei Antonia de Saxa-Coburg-Gotha, infanta Portugaliei.

Pe 18 martie 1889, Ferdinand I este declarat în mod oficial moștenitorul tronului, primind titlul de Alteță Regală Principe de România. S-a căsătorit cu principesa Maria de Edinburgh, nepoata reginei Victoria a Marii Britanii. Ferdinand și Maria au avut șase copii: Carol (1893), Elisabeta (1894), Mărioara (1900), Nicolae (1903), Ileana (1909) și Mircea (1913), ultimul murind, la vârsta de numai patru ani, de febră tifoidă.

Ferdinand era înzestrat cu o memorie extraordinară și avea lecturi vaste. Marea sa pasiune pentru botanică avea s-o descrie potrivit Sterie Diamandi:

„În botanică putea să rivalizeze cu cei mai buni reprezentanți ai acestei științe. Asistența rămânea năucită când, în tovărășia lui Pârvan, descifrează la Histria niște inscripții grecești și latinești.”

Era înalt, zvelt, cu fruntea lată, nasul coroiat, ochii albaștri, mustață stufoasă, urechi foarte mari, din cauza cărora s-a străduit ca în toate portretele să fie reprezentat din profil. Pentru un șef de stat, avea marele defect al timidității.¹

În deciziile importante s-a bazat pe sfaturile lui Ion I.C. Brătianu, ale consilierului său apropiat Barbu Știrbey și ale reginei Maria.

16 Când a venit în România, Ferdinand își propusese ca regulă de conștiință să facă abstracție de sine însuși, să nu țină socoteală de originile sale, nici de familia sa: „Să nu văd decât România, să nu cuget decât la ea, să nu exist decât pentru ea. Nu se domnește asupra unui popor pentru sine, ci pentru acel popor”. Aceste cuvinte îi aparțin Regelui Ferdinand al României și le-a rostit adresându-se literatului și jurnalistului francez Robert de Flers, un apropiat al Casei Regale Române. Acestui crez Ferdinand i-a urmat întocmai, iar în împrejurările Primului Război Mondial el a putut să dovedească din plin că se gândește la popor mai mult decât la sine.

Puțini români avuseseră încredere în ceea ce spusese la depunerea jurământului, când a devenit rege, în 1914: „Jur să fiu un bun român!”. Suna frumos, dar cum putea să fie bun român un rege care era german? Istoria avea să arate din plin că Ferdinand era într-adevăr „cel Loial”, dovedindu-se cu adevărat credincios față de poporul român.

Atunci când a trebuit să hotărască de partea cui intră România în război, conștiința și inima regelui s-au luptat; a învins conștiința. Istoricul Dumitru Suciu scrie:

¹ MARIA, regina României, *Povestea vieții mele*, Ed. Eminescu, București, 1991, vol. I, p. 15.

17 „Atitudinea lui măreață din Consiliul de coroană din august 1916 va dovedi că religiosul Rege Ferdinand a fost credincios și loial făgăduielilor date și jurămintelor depuse. Când Petre P. Carp a afirmat că opțiunea lui și a guvernului n-a fost bună, că ar fi contrară intereselor dinastiei sau că ar fi de preferat învingerea Armatei Regale Române decât întărirea Rusiei, regele a ripostat că asemenea vorbe izvorau dintr-o mânie necugetată, constituiau o greșală și tot așa de greșit era să vorbească despre interesele dinastiei pe care el nu le cunoaște. Dinastia va urma soarta și interesele țării și va fi sau învingătoare cu ea, sau învinsă cu ea împreună. Toată desfășurarea consiliului de coroană va demonstra că atunci prin Regele Ferdinand n-au vorbit Brătianu, Știrbey sau Regina Maria, ci regele însuși care și-a rostit opțiunile și comenzile din toată inima și cu toată hotărârea.”²

Lupta care s-a dat în sufletul lui între sentimentele de german și datoria de rege al României a fost cu adevărat sublimă.

„Când, la Consiliul de Coroană, în care s-a declarat războiul, a spus «m-am învins pe mine», nu a fost o floare de retorică, a fost expresia credincioasă a celui mai prelung și mai zguditor zbucium ce putea chinui un biet suflet omenesc.”³

Numele lui a fost șters din cartea Hohenzollernilor, iar familia Sigmaringen a purtat doliu ca după un mort când Ferdinand al României a consimțit intrarea Regatului României în război împotriva Austro-Ungariei. Fratele său l-a declarat

² Dumitru SUCIU, *Monarhia și făurirea României Mari*, Ed. Albatros, București, 1997, pp. 166-167.

³ I.G. DUCA, *Amintiri politice*, vol. I, Ed. Ion Dumitru Verlag, München, 1982, p. 120.

trădător de nume și arme la fel și unii oameni politici români filo-germani, care au vrut chiar să-l detroneze.

Regele însă a rămas loial românilor și cauzei celei mari a reîntregirii, suferind alături de armată și popor înfrângerile și bucurându-se împreună cu toți românii de victorie.

Intrați cu mari speranțe în război, dar nepregătiți din perspectiva logisticii militare, primele lupte au fost un eșec pentru noi. În luna decembrie 1916, Guvernul și familia regală porneau în exil la Iași, într-o stare generală de spirit dezastruoasă pe un fond de sărăcie și mizerie de nedescris a întregii populații și cu durerea că mare parte din România era ocupată de inamic. Tuturor acestora li se adăugau nenumăratele intrigi politice. În conștiința publică se crease un curent împotriva liberalilor, vinovați de „pierderile inutile” din campania lui 1916. Vocile ridicare împotriva lui Brătianu au tulburat-o, pentru scurtă vreme, și pe regina Maria.

„Plecarea de la București fusese pentru dânsa deosebit de sfâșietoare, nu numai că lăsa în urmă Țara, capitala, castelele pradă dușmanului, dar și mormântul proaspăt al copilului ei iubit.”⁴

În afară de liberali, puțini credeau în justițea intrării în război alături de Antantă. Înveninarea se propaga prin fraze care sunau astfel:

„Feriți-vă de lealitatea lui Brătianu. Nu v-ați întrebat de ce și-a lăsat mama, surorile și câțiva prieteni la București? Să nu vă treziți mâine, poimâine cu o pace separată. Fiți mereu cu

⁴ I.G. DUCA, *Amintiri politice*, vol. II, p. 82.

ochii pe el și, ca să scăpați de orice grijă, să vă puteți în orice împrejurare bizui pe România, ajutați-ne să-l îndepărtăm de la putere.”⁵

În fapt, prim-ministrul a hotărât să-și lase mama și surorile la București tocmai pentru a arăta că este alături de populația nevoită să rămână sub ocupație străină și să nu fie judecat pentru a-i fi favorizat pe cei de un sânge cu el. Dar jertfirea propriei familii era acum un gest răstălmăcit.

„Unii se întrebau dacă Brătianu nu a făcut rău să intre în acțiune, alții credeau sincer totul pierdut, alții luau drept bune toate zvonurile care circulau, toate învinuirile ce se aduceau și, în consecință, cereau și ei sancțiuni pentru trecut, garanții pentru viitor. În genere, era, însă, la ei mai mult dezorientare decât adevărată neîncredere sau decât hotărâtă ostilitate.”

În aceste condiții, regele Ferdinand rămânea încrezător și liniștit. Era apărătorul fervent al prim-ministrului, mergea senin pe mâna lui, credea în victorie. Regele traducea în fapt ceea ce omul politic loial acestei convingeri, I.G. Duca, își nota despre acele zile:

„Ultimul cuvânt tot noi îl vom avea, prețul va fi mai scump decât am crezut-o, dar idealul național va fi îndeplinit. Noi, pribegii nenorociți de astăzi, vom fi în istorie generația fericită a înfăptuirii României Mari.”⁶

⁵ I.G. DUCA, *Amintiri politice*, vol. II, p. 85.

⁶ I.G. DUCA, *Amintiri politice*, vol. II, p. 91.

Nemulțumirile și tulburările au fost aproape toate înlăturate prin abilitate politică. La 9 decembrie 1916, prima ședință a Parlamentului, ținută în lașul refugiului, a avut menirea de a face apel la tot ce era mai sensibil în politicieni și opinia publică. Mesajul tronului a fost atunci pe deplin lămuritor. Între altele, regele spunea:

20

„Aspirațiunile și jertfele de astăzi mă leagă pe Mine și Dinastia Mea și mai puternic încă de națiunea română, care va găsi pururea în Regele ei pe sprijinitorul și apărătorul drepturilor și năzuințelor sale. În fața pericolului comun, să fim cu toții însuflețiți de patriotismul cel mai călduros, să ne arătăm uniți în sentimente și în gând, să încurajăm cu dragoste și cu admirație pe soldații noștri, care apară pământul strămoșesc încălcat de dușmani. Să spunem țaranului că, luptând pentru unitatea națională, el luptă totdeodată pentru dezrobirea lui politică și economică.”

Parlamentarii l-au primit călduros pe rege, aflând din gura lui motivele intrării în război și văzând încrederea lui în victoria finală alături de Antantă.

Ferdinand le mai spusese atunci că nu se îndoiește că

„pentru oamenii noștri de stat va fi o chestiune de onoare și vor găsi în patriotismul lor puterea de-a înlătura orice resentiment politic, astfel ca, nu numai în fața țării, dar și în afară, să apară neîndoieșnică armonia care domnește fără condiții la opera națională a Regelui.”

Într-adevăr, la 11 decembrie 1916, s-a format la Iași un Guvern de uniune națională, condus tot de fruntașul liberal Ion

I.C. Brătianu, dar în alcătuirea căruia au avut un cuvânt de spus și Take Ionescu împreună cu oamenii săi.

Cu toții simțeau, de fapt, nevoia unei solidarități naționale.

După primele bătălii pierdute în război, pe fondul nepriemirii la timp și în cantități suficiente a armamentului promis de Aliați, starea armatei era una jalnică, inclusiv din punct de vedere sufletească.

La 22 martie 1917, regele Ferdinand a mers pe front, la Răcăciuni, unde era cantonată Armata a II-a, și li s-a adresat ostașilor cu un discurs mobilizator:

21

„Vouă, filor de țărani care ați apărut cu brațul vostru pământul unde v-ați născut, unde ați crescut, vă spun eu, regele vostru, că pe lângă răsplata cea mare a izbândeii care vă asigură fiecăruia recunoștința neamului nostru întreg, ați câștigat totodată dreptul a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pe care v-ați luptat. Eu, regele vostru, voi fi întâiul a da pildă. Vi se va da și o largă participare la treburile statului. Arătați – scumpii mei ostași – demni de încrederea ce Țara și Regele vostru pun în voi și împliniți-vă ca până acuma datoră voastră cu sfințenie!”

Se pare că ostașii au fost cuprinși de o vie emoție, iar acest mesaj al regelui către țărani soldați a fost deosebit de mobilizator în luptele care au urmat. Armata română a reușit să respingă în bloc atacurile inamicilor la Mărăști, Mărășești și Oituz. Vitejia lor a fost motivată atât de credința că își apărau țara de dușmani, că îi vor elibera pe frații lor de peste munți, că în urma războiului se vor uni cu toții într-o singură țară, dar și de promisiunea că vor primi pământ și drepturi mai largi.